

Trein 4 anno 2024 in Motorworld Rüsselsheim - © Peter Hocks

Trein 4 nog volop in actie in 1966 - © Omroepfoto.nl

NTS/NOS TREIN 4

VAN OMROEPMUSEUM NAAR FERNSEH MUSEUM

Op het Mediapark te Hilversum zijn vele verhalen, anekdotes, fabels en feiten terug te vinden die op zich al een boek, podcast of documentaire waard zouden zijn. Misschien is dat ook wel het mooie van een plek als het Mediapark? Er is die magie, dat stukje ongrijpbaarheid, het soms wat mystieke wat het Mediapark nu eenmaal met zich meebrengt. Wat dat betreft is de beroemde quote 'What happens here, stays here', heel goed om te zetten naar 'Wat in Hilversum gebeurt, blijft in Hilversum'. Een van die verhalen lees je deze keer in de rubriek 'Broadcastvoertuigen'.

Tekst: René Henkes

Recentelijk kreeg ik (René Henkes, red.) op de redactie foto's binnen van twee televisiewagens die ergens stonden weg te kwijnen in een loods van een museum ergens in Duitsland. Twee Mercedes Benz/Küssbohrer/Fernseh GmbH wagens van de NTR/NOS die in de jaren '80 in handen waren van het toenmalige Omroepmuseum te Hilversum. Maar hoe kwamen ze daar en waarom is er nooit iets terecht gekomen van de plannen die er eind jaren '80 waren om de wagens te restaureren en weer compleet werkend te maken?

TREIN 4

De beide wagens, een regie- en een techniek-wagen, vormden bij hun ingebruikname in

1961 Trein 4. Het waren feitelijk standaard televisiewagens waarvan carrosseriebouwer Küssbohrer en apparatuurleverancier Fernseh GmbH er destijds velen hebben gebouwd. Iedere zichzelf respecterende Europese omroep had dit model, of een afgeleide hiervan, in dienst. Er was niet veel andere keuze en de kwaliteit had zich sinds de jaren '50 al ruimschoots bewezen. Met het intreden van de kleurentelevisie eind jaren '60 en de zich snel ontwikkelende beeldtechniek was al snel duidelijk dat de beide wagens niet lang in dienst zouden blijven. Upgraden was niet aan de orde en nieuwe wagens werden dus besteld. In 1972 was het over en uit voor Trein 4 en toen verdwenen de beide wagens letterlijk uit beeld.

OMROEPMUSEUM

Al sinds de jaren '40 was er sprake van een omroepmuseum dat in Hilversum of zelfs in Bussum zou moeten komen. Er werd een stichting opgericht in 1947 en in de daaropvolgende decennia werd er van alles verzameld. Archieven werden samengevoegd en ook een aantal radio- en televisiewagens behoorde uiteindelijk tot de collectie. Tot begin jaren '80 was er echter nog altijd geen eigen plek waar het museum bezoekers zou kunnen ontvangen. Uiteindelijk opende het gedroomde museum in 1983 haar deuren aan het Melkpad in Hilversum. Maar ja, waar laat je de grote reportagewagens uit je collectie? Een oude villa is daar niet het meest geschikte plekje voor. Maar ook het snelgroeijende aantal bezoekers maande de stichting om op zoek te gaan naar een andere locatie. Opties waren onder andere de toen nog bestaande Studio Irene in Bussum (de ooit eerste eigen studio van de toenmalige NTS) en de Oude Melkfabriek te Hilversum. Uiteindelijk werd het een pand van het NOB aan de Oude Amersfoortseweg waar het museum neer kon strijken in 1993. Hier heeft het tot de sluiting in 2002 bezoekers kunnen ontvangen, voordat het de deuren definitief sloot. Op dat moment heette het al geen Nederlands Omroepmuseum meer (in 1997 werd de naam, door samenvoegingen van archieven, Nederlands Audiovisueel Archief), maar dook voor het eerst de naam Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid op. In 2006 opende het door architectenbureau Neutelings Riedijk ontworpen monumentale pand dat iedereen passeert die via de hoofdingang aan de Media Parkboulevard het Mediapark betreedt: Beeld en Geluid.

BRUIKLEEN

Terug naar 1987, het moment waarop Trein 4 nog in handen was van het Nederlands Omroepmuseum. Zij hadden geen plek voor de beide wagens en na een lange zoektocht was er een mooie mogelijkheid om de wagens in langdurige bruikleen te geven aan het Museum für Deutsche Fernsehgeschichte in Ingelheim (D). Met het museum werden afspraken gemaakt over restauratie van de wagens en het weer werkend maken van alle nog aanwezige apparatuur en het toevoegen van eventueel missende spullen. Als dit

karwei geklaard was, zou het museum een rondtoer gaan maken langs allerlei toonaangevende techniek musea in Duitsland. Een mooi compromis. Iedereen blij, toch? De beide wagens konden na vijftien jaar stilstand zowaar op eigen kracht naar Ingelheim vertrekken. Maar zoals dat soms gaat, liepen de zaken toch iets anders en verdwenen de wagens toch steeds meer van de radar. Het Museum für Deutsche Fernsehgeschichte werd uiteindelijk nooit geopend en verhuisde in 2001 noodgedwongen van Ingelheim naar Mainz-Amöneburg. Van hieruit worden de verzamelde stukken tegenwoordig tentoongesteld bij evenementen en beurzen.

De beide NTS/NOS wagens doken in 2006 ineens weer op bij een automuseum in Duitsland, maar ook na deze ontdekking kwam er weinig actie vanuit Nederland.

In 2024 kwamen dan foto's tevoorschijn van de beide wagens in een mindere staat dan ze destijds vertrokken waren. Inmiddels staan beide Mercedesen in de voormalige OPEL-fabriek te Rüsselsheim, waar tegenwoordig een vestiging zit van Motorworld. Een keten van commerciële musea, opslag van bijzondere auto's en werkplaatsen.

HET VERHAAL GAAT VERDER?!

Hiermee eindigt voorlopig het verhaal van Trein 4. Wat zou het mooi zijn als de Nederlandse omroepwereld het belang zou inzien van het redden van dit stukje omroepgeschiedenis. Wie weet kunnen we in een van de komende uitgaven van AV & Entertainment Magazine een mooi verhaal toevoegen over het terughalen van beide wagens. <

In 1967 nog voorzien van NTS beletering tijdens de Nijmeegse 4Daagse. © René Meijer